

MARCIUS TIZENÖTÖDIKE.

Hétfő

76. szám.

Pest, június 12. 1848

Nem kell táblabíró politika.

Előfizethetni Pesten, csak a kiadónál (a Beimelféle nyomdában, aldunasor Piáristák épülete) vidéken a k. postahivataloknál.

Előfizetési ár:

Julius elejétől kezdve félévre. Pesten házhozordással 5 ft. Vidékre postán borítékban 6 ft.

Évnegyedre Pesten 2 ft 30 kr. vidékre postán 3 ft 30 kr.

Egy hónapos előfizetést csak helyben, s a hónap első napjától számítva 1 forintjával fogadunk el.

Hirdetésektől egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyéért 3 kr. pp. fizettetik.

Pest június 12.

Kora reggel óta a belvárosi nagy kaszárnya körül a nép tömegben áll.

Az országuton hatágyu négy négy lóval, löporral és golyóval.

A kaszárnya körül a bejárások el vannak zárva, a szegletházaknál sorkatonaság huzódik, a kaszárnyának az országutra nyíló kapui kövekkel, deszkákkal, néhány vásári bódé szétszaggatott darabjaival keményen meg vannak erősítve.

Pest, június 11 éjfél körül.

Este kilencz óra óta egész mostanig időközönként tűz fegyverek ropogtak.

A város valamennyi tornyairól vészharangok zúgnak.

A leghitlenebb hírek terjednek szájról szájra, a süket zaj, az egyes kiáltások, a nemzetörégi harány parancsszavak, a dobpergés, a nehéz és könnyű lovasság robogó futása a kövezetekén. —

És a sűrű lövések, s a bevert vagy belőtt ablakok üveg pengései.

E tényezők közül egy átláthatlan chaosz alakult s jelen esténk a város lakóinál eltörölhetlen emléket hagyott maga után.

Kevéssel később.

A zaj lecsendesülni látszik. A kaszárnya vidékét kivéve az utcák teljesen elhagyottak.

A rivalgó nép a kaszárnya körüli utcákat és téreket kivilágtatni rendelé.

A város ünnepies tekintete mellett, az utczai nyílt veszedelem a legszörnyebb contrastot mutatja. —

E sorok írója előadja a tegnapi esteli történetekből azokat, miknek esetlegesen szemtanúja volt.

Este kilencz óra körül a Széchenyi ligetből a város felé jövén, egy szemközti jövőtől hallám először a hirt, hogy a nagy kaszárnyában az önkénytesek és a Ceccopieri-ek között a legkomolyabb összeütközés történt.

A serviták temploma előtt hallottam először a fegyverropogást.

A lövések sűrűn, és szabályos időközieséggel történtek. A nagyszerű épület előtt a nép a legnagyobb tömegbe volt össze tödulva. A jelenet iszonyatosnak látszik. Mi történt az épület beljében az udvarokban s a labirintszerű folyosókon, azt senki sem tudta megmondani.

Azonban a lövések oly sűrűek voltak, hogy ha azok retentésből nem csak fojtással, hanem megtámadólag golyókkal löltve történek, odabent rettenetes vérontásnak kellendett lenni.

Hajszálaink egyenként meredezének fel.

Önkénytesek egészen fegyver nélkül, kitéve egy elcsábított és félrevezetett dühös sorkatonaságnak. —

Ki kezdte az erőszakot, ki indította, ki vezérelte, mi céljuk a fellázadtaknak: e kérdés e pillanatban a legnyomorúságosabb és legkisebbszertű leendett.

A fegyverropogás, mely a süket zaj felett uralkodott, minden kérdést feleslegessé tett.

Ben vérontás van, emberek, kiknek egymás között szakadatlan barátságban kellene élniök, egymás vadállatként megtámadják.

Tudtuk, hogy kik vannak oda bent, fegyveresen, löporral és golyóval ellátva, tudtuk, hogy vannak oda bent német, cseh és horvát tisztek, kik rég óta várják, hogy magyar vért ontsanak.

Tudtuk ellenben, hogy honfiaink oda bent fegyvernélkül és elkedvetlenítvék, ha összeütközés van ezek az ellenfél előtt a legborzasztóbb mérszárlásoknak vannak kitéve.

Ez alatt a harangokat folytonosan félre verék, az utczákon a dobpergés, a nemzetöröket fegyver ragadásra hívta.

Szégyen és fájdalom a pesti nemzetörség ropant nagy többsége mentül jobban doboltak és harangoztak, annál inkább elvonult az utczákról.

Az egész estén az utczákon csak nem kizárólag magyar szót lehetett hallani.

Az olvasó iszonyonnyal képzelheti az áruló hidegséget, mely szerint van Pesten egy osztály, mellynek legkisebb gondja is nagyobb annál, ha

itt egy zavar alkalmával a magyar elem lelkesbjei egész halomra lövetnének.

Kell-e ezt az olvasó előtt még bővebben értelmeznünk?

Egy nyugodtabb perczen, mint a jelen, valószínűleg visszatérendünk e pontra.

De térjünk vissza az események mezejére, fél óra mulva ismét a szervita téren voltam.

A kaszárnya négy sorban huzodó ablakai mind sötétek valának, az utczát a tömeg folytonosan elfoglalva tartá.

Én alig értem el a tér szegletéhez, midőn egy egész sorkatonaság lövését hallottam.

A fegyverek tüze a sötétben villám sugárt vetének. A lövés hangjáról itélve az kellett hinem, hogy belülről a kapu alól löttek a népre.

Erre a sötét ablakok közül több egyes lövések történtek. Hitelt érdemlő ismerősink állításai szerint többen megsebesültek sőt halottjaink is vannak.

Midőn harmadik ízben közeledtem a kaszárnya felé, utamat a Ferencz térről a granatos utca felé vettem.

A megye házon túl azonban már nem lehetett menni. —

Az utczát egy nemzetörégi csapat elfoglalá, s az átjárást senkinek sem engedé meg.

A nemzetörök többnyire magyar, s a marcziusi napok, s az új törvény által össze irt egyének voltak. —

Az egyenruhások közül alig láttam néhányat. Huszárok aránylag tán még legtöbben voltak.

Mintha azt is vettem volna észre, hogy a fegyveres nemzetörség nem a rendes tagokból volt össze szerkeztve, sokan a nemzetörök közül fegyvereiket más ifjabbak és bátrabbaknak oda kölcsönzék.

Ekkor lehetett mintegy tizenegy óra és ha folytonosan nem löttek, a sors e sorok írója ellenében azon kedvezéssel volt, hogy őt a veszélyek perczebe vitte mindannyiszor a helyszínére.

Néhány lövés után belől az épületben ismét egy egész sor katonaság lövése hallék.

Hányan lehetek kik így egyszerre löttek, azt a csudálatos vegyületű zaj, az épület, a vízhang, és saját ingerült helyzetem miatt úgy hozzá vetve sem itélhetem el.

A röplő golyók minden irányban metsző füttyöléseit jól lehetett hallani.

Senki egy percze sem volt biztos, hogy a sötét ablakok közül mikor jó ismét egy új lövés.

A pattantyus laktanyából az önkénytesek ki-törtek, és testvéreik segítségére siettek.

De a vérengzők segítségére senki sem mehetett.

Először a kapukat az őrtiszt bezáratá. És mire a kapuk kinyitottak, már belől minden csendes volt.

Az önkényesek botokat és dorongokat kapva kiáltozva járok a várost.

Ne hagyjuk a magyar-t, ne hagyjuk a magyart. —

A polgári rend legnagyobb része hidegen maradt, bezárta kapuit és ablaküveit, úgy hogy a kaszárnya körüli utcákat kivéve, a város kihalt és elhagyatva volt.

Vissza tekintve a ministeriumnak két hó alatti működésére bátran elmondhatjuk hogy ha egy erélyes lépést tett, akár előre mint Léderer letételekor, vagy hátra, mint a zsidók és horvátok ügyében, azt mindig valamely forradalmi törvényen kívüli jeleneteknek kellett megelőzni.

Reméljük, hogy a tegnapi vérontás expiatiójára ismét nyerhetünk valamit.

Kivánjuk, hogy a ministerium a rendkívüli körülményeknél fogva legyen bátor.

Mondja ki, hogy az 1848. III. t. cz. azon rendelkezéssel, melly szerint a katonai előléptések nem tartoznak azon jogokhoz, mellyeket a király távollétében a helytartó teljes hatalommal használhat illy rendkívüli időkben, mint a mostani kormányozni nem lehet.

Mondja ki, hogyha a katonatiszteket a pesti ministerek ellenjegyzése mellett nem a nádor nevezi ki, a ministerium még arról sem felelhet, hogy az ország egy hónapig fentarhassa magát.

Irjanak a királynak, de egyszersmind vegyék a jogot tetlegesen hatalmukba.

Ezt nemcsak a tegnapi események, hanem a déli tartományi viszonyok még sokkal is komolyabban sürgetik.

A ministerium e szerint, igaz, megsértene egy betűt a törvényből, de tökéletesen meg vagyunk győződve, hogy e nélkül, ha csak a zavarok isten csudája által le nem csillapulnak, a magyar nemzet sokkal előbb, mintsem gondolnók, ki van törölve az élők sorából.

A törvénytörést azután a megmentett hazai nemzeti gyűlése szavazás nélkül egy hangulag bocsátaná meg.

Pest, június 12.

A tegnapi események a legkomolyabb jelleműek és fájdalommal töltöttek el mindenkit.

Az esemény eredményei kiszámíthatatlanok. — Már csak az is, tisztelt olvasó, hogy városunkban a két legjobb elem az önkényesek, és a derék vitéz és bátor lelkű olasz katonák egymással össze vesznek.

Nézetünk szerint az a legnagyobb vélemény volna azt hinni, hogy a tegnapi est nem több egy katonai kihágásnál.

Meg vagyunk győződve, hogy azon kisszerű összeütközés, mellyen az egész kezdetét vette, csak alkalom volt a kitörésre, nem pedig egyedüli ok.

Hiszem három nap óta halljuk hogy itt Pesten a temérdek sok idegen minden áron zavart akar előidézni, csak hogy a királynak elműljék kedve Pestre jönni, és kénytelennek higye magát szavát megváltoztatnia.

Mindenki előtt tudva van hogy Bécsből s más

honnán naponként sok mindenféle ismeretlenek

szöveg

legnagyobb tudjuk, hogy folytonosan

És mért?

Száz eszköz száz cél.

A németek azt akarják, hogy itt zavar legyen a király ne jöjjön ide.

A reactio emberei nagy nyerceményt tartanak abban, ha a mazyar ifjuság az olasz katonasággal össze vesz, hogy az tán a magyar az olasz ellen annál inkább hajlandó legyen Radeczkit segíteni.

Nyomorú és gyűlöletes politika. A mi ohajtánk az, hogy a bűnös tisztek letetvén a magyar ifjuság béküljön meg az Olaszokkal.

Ezen embereknek el kell ámitva lenniök. Mi ö rólok sokkal több jót halottunk mint sem, hogy őket képeseknek hinnők félrevezettetés nélkül illy borzalmakat elkövetni.

A tisztek, mint tudjuk többnyire németek, csehek és horvátok.

Ki tudja mind ez nem azért történik e, hogy itt a fő városban ezen zavarok mindenkit elfoglalván kevesb figyelm maradjon azokra mellyek a déli részekben történnek? — Vigyázz magyar!

Hitelt érdemlő személyek azt állíták előttünk, hogy egy királyi biztos kinek nyolcz száz katonája van rendelkezése alatt úgy meg van okadva hogy az egész tiszti karban egy hadnagyon kívül senkiben sem bizhatik.

Marad e tovább is a ministerium a törvény betűje mellett?

Igen de a végre hajtás?

Természetesen nem fog könnyen menni. De mindennek meg van oka oka.

Felteszünk a ministeriumban annyi geniet, hogy találand fel egy módot.

Az erősítették előttünk, hogy tegnap este Szemere Bertalan belügyminister igen erélyesen viselte magát.

A minister maga javallá a városház körül össze gyűlt népek azon védelmi eszközt melly újabb időkben az utcai harcban annyira ismeretes.

A nép azonban a négy sornyi sötét ablakok előtt nem igen mutatott kedvet valamii próbálni.

Rottenpiller Lipot mint mondják a zavar kezdetével, a boltokból a löport azonnal összeszedetése s a városháznál a polgárok között eloszlatatá.

Sajnálkozva kell itt egy szentes eseményt felhoznunk: Az uri utcán a posta hivatal előtti katonai őr egy dühöngő csoporttól álló helyében leszurattatott.

Ez gyalázat.

A megholtak számát nem tudjuk. Két Thurszki ezredbeli tiszt: kik utobbi időkben az önkényesek mellé valának téve, Maszburg báró homlokán Gyalovics hadnagy pedig mellben lövetetve, az első azonnal, a másik hír szerint ma reggel meghaltak. —

A sebesültek száma tömérdek.

Reggeli 10 órakor.

Az invalidok laktanyájának országut felőli részére 6 álgyu van szegezve. Az épületre rugó minden utcák elzárva, a megszőkés lehetetlenítve, az országuti két kapu kívülről hatalmasan elbarikádózva van. Az utcákoni tolongás rendkívüli.

A fegyver letételéről még mit sem akarnak hallani. Gondolkodási határ idűl d. e. 11 óra tetett ki nekik.

11 óra.

A magyar katonaságot, melly az utcákon felállítva van, a legjobb szellem lelkesíti, mindenfelé éljeneztetnek. A gondolkodási határ idű — mint hallik — 12-ig hosszabbított.

A k. helytartó nyílt kocsiában, huszár ezredesi egyenruhában hajtott be a kaszárnyába. Mellette gr. Széchenyi ült.

12 óra után.

Az olaszok fegyvereiket letették. Komáromba indulnak a gőzösn, hová István nádor vezeti őket annak biztosításául, hogy a megsértett néptömegetől semmi visszatörést szenvedni nem fognak. — Utánnok magyar sorkatonaság megy, derék lelkes nép, kitörő zajos éljenek közt haladva.

Az olaszok ellen — kiknek némellyike sir — s egy kettőn kívül, igen bus arcot csinál — itt ott szitkok is szórattak, de általában véve, a tömeg viselete valóban nemes és bámulatos önralkodást tanusító volt.

Fentartjuk magunknak, némelly episodjait e véres drámának, úgy nézeteinket annak indokai és következményei felől holnapi számunkban terjedelmesen elmondani.

Ma sokkal izgatottabb kedélyű és fáradtabb vagyunk, mintsem nyugodtan elemezhetnők azokat. —

Győről írják:

Választási elnök Tóth Imre, a kanonok testvére lett, nem csuda, sexcigerek választották, neked liberalismus az első lökés!

Jön a 12 kijelelő választása.

A papok izgattak, a czéhek sutlogtak, czédulákat irattak, kiosztogatták, s lett 12 kijelelő, majd annyi pecsovics... második lökés.

Jött a tisztujítás, a czéhek elvűl tüzték ki, ki nem vetni a régieket, mert úgy is fizetni kell őket!

Oh bölcs, oh mélységes mély, oh előrelátó politika!

A papok stb. stb. mint fentebb.

Eredmény olyan, mint fentebb, a legpecsovicsosabb.

Most halljuk, mi történt tegnap.

Gyűlés volt a városházánál, szóba hoztatott, kik álljanak ki az urnapi parádéra? végzés lön... bámulj átalakult világ!... az egyenruhás polgárok!

Pelikán! ragadd kezedbe lantodat, s pengess el a győri egyenruhás polgároktól egy hőskölteményt, melly kezdődhetnék illetéknépen:

A mikoron irtak ezeret és nyolczat,

Százat, és hozzája még vagy negyven nyolczat,

A győri polgárok szépen kiállottak,

Urnap parádéra tüzzel kirukkoltak! stb. stb.

Ha szerkeztő polgártárs megengedi, máskor többet is irandok a győri papságról, mostanra elég legyen, hogy a napokban irattak be a nemzetör-ségbe, (elég későn!) a mit legtöbben igen rosz kedvvel láttak, pedig bizony nincs mit azért ha-ragudni, becstületnek tarthatja azt minden ember, aztán megpotróhósság is fogy a fegyverforga-tásban!

A propos! ad vocem pap! Van Győrött egy kanonok, ez a napokban tartott concursuson egy barátom declamatiojára e szavakat jegyzé papi-rosára: betyáros szónoklat, jó lesz népizgatónak! No iszen föltiszt., nagys. stb. kanonok uram! gya-nus ám ez, kivált a násgod szájából! (Aligha nem Kmetyket kereső ember ő nagysága.)

Az önkénytesek toborzása, elég hanyagság. —

Csak pár nap előtt, hétfőn kezdetelt meg, de vigan foly, eddig vagy 60 vétetelt be, mert a leg-többen elküldetnek, szerfelett szigorú lévén a vizsgálat.

Két század illir, Leopold-katonaságunk igen gyanus, úgy látszik, csak csekély számuk miatt nem mernek nyíltan fellépni.

Radicalis.

Igy is gondolkodnak az emberek itt ott. —

Szerkeztő!

Én nem a magas ministeriumnak, hanem ön-nek szavazok bizalmat. (Merci Szerk.)

Csak azt sajnálom, hogy nem vagyok legalább is három praedicatumos táblabíró, hogy a szavazók séregét gyűjthetném ivemre vele önnek demon-strálgatni.

De azért dicsekvés nélkül legyen mondva, bi-zalmam felér ad minimum tíz darab amolyan spec-tabilisével, kik közül heten magok, hárman pedig fiaik számára szeretnének egy kis hivatalt bön-gészni.

Valóban el kell szomorodni minden jólel-kü hazafinak, ha a jövő nemzetgyűlésre csak gon-dol is; a bizalmukat áruló táblabírák lesznek többségben, kik politikájok non plus ultráját érik el akkor, midőn a spectabilis volt collegájokat lát-ják a ministeri padról reájok con amore lekan-csintgatni.

Képelem, minő szép gyűlés leszen ez, pedig dicsőségünk alapja tételére e gyűlés lesz hivatva.

Először is majd itt e képviselők in corpore bizalmukat jelentik ki a ministeriumnak, az eddigi erélyes és még ezután is elkövetendő bármennyi eljárásukért, mert erősen meg lesznek győződve, hogy a dolgok statusquoját ezentúl is dicsőben fen tartandják!

Az után majd föláll egy meglehetősen superfi-cieus bíró ficzko, arczán az exadminisztratori re-signatio típusával, és indítványát két részre oszt-ván az elsőben mathematice megmutatja, hogy mily szükséges e legelső magyar ministerium érdemeit egy különös törvénycikkbe iktatni. —

De jó lesz, legalább az orosz is diplomatische tudandja, hogy kiknek köszönheti erélyes eljárás-uk miatt e szép Magyarországot, és őket még Sibiriaiba sem küldi, hova már önt társaival együtt szánták.

Nagyzerő indítványának másik része rövi-den ennyiből áll: kéressék meg ő felsége, lenne kegyes a ministerium minden tagját egyenkint leg-alább is százhusz teleknyi adományozással jutal-mazva megörvendeztetni — Éljen! Miután erre a spectabilisek egy jót aludtak, utána szőnyegre hozatik a horvát kérdés, itt egy roszaló decretu-mot fogalmaztatnak, mellyben Jellacsics ő nagy méltóságának tudtul adatik: hogy tetteit az or-szág semmiképp nem tudja helyeselni, és ünne-pélyes óvásukat ezennel ki is nyilatkoztatják min-den illetén tettei ellen, annál is inkább miután még saját védelmükre való fegyver csak most készül. (Szeretnék tudni hol). — Visszatérve pe-dig, a békes utra biztosítják őt szives jó voltuk-kal, és a horvát vagy illir nyelven szabad leve-lezhetéssel is!!

Lássá szerkeztő, nem tehetek róla, de ilyennek képelem én circiter e nép képviselcti alapra fek-tetett első hongyulést!

Adja a magyarok istene, hogy másképp legyen, mert én különben halálig fogok piszezni és tom-bolni — a karzaton! —

Isten önnel szerkeztő, hocsáson meg, hogy lapjába szántam e sorokat, de az nekem nap-ról napra jobban kezd tetszeni.

Pest, jun. 7-én 1848.

Polgár szerkeztő! Egy kérdést akarok intézni de nem önhez, azt sem tudom kihez, csak vala-kihez, a kit a felelet illet. — Ma reggel házi uram mestere egy illyforma feliratu névjegyzék aláír-sára szállított fel: „Folgende Herren sollen heute den 7-ten Juni Abends halb neun Uhr beim Stadt-baus wegen nächtlichen Patrouillen-Dienst er-scheinen,“ minden parancsnoki vagy hatósági személy aláírás nélkül. — Most azt kérdem:

1. Felvannak-e már osztalva az önkénytesen alakult nemzetőri osztályok, névszerint a 6-dik radical-kör osztály, mellyhez tartozom; s ha igen, mikor? ki által történt ez? s tudtul adatott-e az illetőknek s mi módon, mert ez előtt 3 nappal én úgy mint radical-kör osztályheli nemzetőr 24 órai szolgálatot tettem, mi annak jele, hogy az osztály akkor felosztatra nem volt, azóta pedig semmi illy féle rendelet tudtomra nem esett.

2-or Én Pesten mást mint magyar — nem-zetört nem ismervén, nem ismerek olly parancs-nokot, ki engem németül commandiroz, sem ható-ságot, melly engem éji szolgálatra németül köte-lez s ezennel kinyilatkoztatom, hogy a német nem-zethez minden tisztelettem s elsőszerelem daczára, német parancsszónak nem engedelmeskedem, mi-ből következik.

3-or Ki az, a ki a kérdéses ívet nekem vagy nekünk aláírás végett küldé?

Ezen 3 pontra nézve nagyon szeretnék attól a kit illet felvilágosítást nyerni legfőképp azért, mert a minthogy Marczius 15-ke óta meg van bennem az a rosz természet hogy akarom tudni kitől függök? miért? és hogyan? úgy kötelesség mulasztással vádoltatni sem szeretnék, annyival kevésbé pedig, mert azt, valamikor a sor reám következik, sőt, ha kell, kivételképp soron kívül is, mint már tettem, szives örömmel teljesitem, csak tudjam, hogy ki rendelkezik velem? és hogy az a ki rendelkezik törvényesen rendelkezik, —

mert vak eszköz ha Marczius 15-ke előtt nem voltam, úgy azután még kevésbé sem leszek.

Vörös Imre,
nemzetőr.

Junius 10-én.

Honfiaink érdekében, kik hazánknak vidéke-iről jövendnek, fővárosunkba azon czállal, hogy magukat az önkénytes hadi őrsereg osztályába soroztassák; addig is míg e részben felsőbb ren-deletet veend, a toborzási bizottmány, minden hétnek szombatját határozta besorozási időül.

A felvételi idő reggeli 9 órától 11-ig a mu-zeum épületében.

Ma szintén 33 önkéntes vétetelt fel, Erdély, Bihar Zemplén, Szepes, s más távolabb helyekről. Általában a mivelts osztályhoz tartozók. — Jelle-nőkre nézve csupán azt jegyzem meg, hogy illy csekély szám 145. pftot tett te, hazánk oltárára áldozatul!

Nagy Gusztáv

Főlszólítás.

Mult vasárnap az uri utczai Károlyi-ház egy ablakából egy gyémántos karperecz esett le, mely-lyet a katonasör azonnal fölvelt. Rögtön egy csi-nos öltözékű dandy termett a katonánál s mosolygó arczzal kérte a karpereczet, hogy fölvenni szán-dékozik, s intett a kinéző asszoyságnak, hogy ud-varias akkar lenni iránta.

Igen, kérem — hangzott fölülről. A dandy átvette a karpereczet, bement a kapu alá, de sem föl nem ment, sem többé ki nem jött! bizonyosan tudta az átkozott, hogy a Károlyi-ház más utczára is vezet.

A karperecz eltűnt. Ha valaki szemtanúja lett volna az esetnek, s ezen finom zsványt ismeri, tudassa nevét a szerkeztő hivatalnál.

Pediglen.

Hitelesen mondhatjuk:

Halott van őt — Masburg báró had-nagy. Két olasz katona s két önkénytes. Nehezebb sebesült van 13 — ezek közül 8 olasz, 5 magyar.

Lövés történt körül belől 1000.

Az olaszok legtöbbsnyire a magasba löttek. Szegények ma sirva és bucsut intve vitettek gőzhajón Komáromba.

Magyarok. Eszomoru történetet jóvá kell tenni. A bűnösök büntetessenek meg. A többiek jöjjenek vissza, és bekél-jünk meg velök.

Nekünk velök együtt egy harmadik közös ellenségünk van!!

